

АЛЬФРЕДАС БУМБЛАУСКАС: УКРАЇНСЬКО-ЛИТОВСЬКЕ ВЗАЄМОПРОНИКНЕННЯ КУЛЬТУР

Глобалізаційною умовою вдалої реалізації Україною свого потенціалу є її входження до світового співтовариства. Згідно пріоритетних напрямків зовнішньої політики України, одним із привабливих курсів є повномасштабні дружні відносини з географічно близькими нам державами [1]. Розвиток відносин з державами Балтії, зокрема Литовською Республікою, посідає чільне місце серед зовнішньополітичних стратегій України. Так, в результаті двостороннього співробітництва президентів обох держав було підписано низку договорів та угод [2]. Ставши членом НАТО та Європейського Союзу у 2004 році, Литва вирвалася з «лещат» пострадянського простору та створила передумови для свого цивілізаційного поступу. Вищезазначений фактор виводить на політичну авансцену новий формат українсько-литовських відносин, котрий стимулює вивчення литовського досвіду на шляху до євроатлантичної співдружності. Більше того, маючи добрі стосунки зі своїм історичним партнером Литвою, Україна може розраховувати на її сприяння у реалізації власних проєвропейських інтеграційних настроїв [3].

Вагоме місце в історичних наративах сучасності посідають наукові доробки щодо відносин як між державами, так і національними спільнотами, причин сприятливої соціально-психологічної атмосфери співробітництва тих чи інших країн. Зростає роль колективної пам'яті. Варто констатувати, що образ минулого вдало реконструйований в історичній пам'яті, відігравав, і відіграє величезну роль у налагодженні нових відносин між державами. Спогади про минуле виникають у політичному, економічному, соціальному та культурному контекстах. Образ України в Литві й Литви в Україні значною мірою відштовхується від спільного українсько-литовського періоду історії. Водночас, це впливає на відносини обох країн і народів та є фундаментом національно-державної ідеології. Найбільш актуальними є питання культурного співробітництва, оскільки саме вони мають давню традицію між українським і литовським народами та сягають ще княжих часів, зокрема періоду існування Галицько-Волинського князівства.

У даному ключі важливими, цінними та актуальними є наукові дослідження щодо українсько-литовського взаємопроникнення культур – Альфредаса Бумблаускас. Це, професор Вільнюського університету, відомий литовський історик, вельмишановний не лише у своїй країні фахівець, але й за її межами. Він, є щирим другом України, адже постійно наголошує, що Литва, щиро зацікавлена в успіху європейської інтеграції України, оскільки це – в наших спільних інтересах. Коло інтересів ученого широке – від соціокультурної історії Великого князівства Литовського, яке упродовж двох століть було спільною державою для литовського, українського, білоруського і польського народів, і до проблем історії Литви ХХ століття [4]. Його лекційні здобутки визнані потрібними і корисними для наших урядових структур, котрі займаються питаннями євроінтеграції.

Альфредас Бумблаускас народився 18 листопада 1956 р. в м. Тельшяй Литовської РСР. У 1974 р. закінчив Тельшяйську середню школу та вступив на історичний факультет Вільнюського університету. З 1979–1989 рр. працював асистентом на історичному факультеті та успішно захистив дисертацію й отримав вчене звання доктора гуманітарних наук. Обіймав посаду декана та доцента у 1989–2002 рр., з 1993 р. завідувач кафедри теорії історії та історії культури, заснованої ним же. Професор, доктор габілітований. Одружений. Має двох дітей. З 1990–1992 рр. Депутат Сейму Санюдіса, один із заступників голови його ради, у 1998–1999 рр. Голова Ради культури та мистецтв Литви. Розробник концепції викладання історії в середніх школах, обґрунтував і організував реформу системи вивчення історії у Вільнюському університеті. Вчений є лауреатом Національної премії Литви з культури та мистецтва, Літературної премії Сімонаса Даукантаса, премії парламентської асамблеї Литви та Польщі, премії «Pragiedrulių» (за цикл передач «В тіні віків»). Кавалер Рицарського хреста ордена «За заслуги перед Польською Республікою», Рицарського хреста Ордена Вітаутаса Великого.

Написав понад 260 книг, досліджень і статей. Найважливіші праці: «Історія старої Литви, 1009–1795», «Alma Mater Vilnensis: Особливості історії Вільнюського університету» (з іншими), «Велике князівство Литовське та його традиція», «Битва під Хотиним – битва за Центральну Європу» (з іншими) тощо [5]. Особливо цінною для нас є книга «Епоха Вітовта в історії України: 1387 – 1430», адже, це результат спільної праці українських і литовських фахівців з історії Центральної та Східної Європи XIV – XV століть. Науковцям вдалося реконструювати історичні події, що

відбувалися 600 років тому; події, результатом яких стало народження великої держави, що стала спільним фундаментом для кількох сучасних європейських країн – України, Литви, Білорусі, Польщі [6].

Зміцненню литовсько-українських зв'язків та взаємопроникненню культур сприяв унікальний литовський телевізійний проект «Національна експедиція», котрий відбувся в Україні 22 червня – 12 липня 2018 року. Серед учасників експедиції викладач історії Вільнюського університету професор Альфредас Бумблаускас. Проект виконувався на замовлення Національної телерадіокомпанії Литви, відзнятий матеріал транслювався литовським телебаченням. Команда експедиції плівла Дніпром на історичному кораблі «Вітаутас Великий», таким чином сприяючи популяризації спільної історії Литви і України, знайомлячи глядачів з українською культурою, природними та історичними пам'ятками, сьогоденням.

В цілому, аналіз наукової діяльності Альфредаса Бумблаускаса показує, що він головну увагу приділяє дослідженню культурних взаємовпливів України, Литви, Польщі тощо. В історичній культурі наполягає на переважанні методологічного націоналізму. Також вище викладені матеріали свідчать про системне сприяння інтеграційним процесам між Україною та Литвою за допомогою «м'якої сили».

1. Основні напрями зовнішньої політики України. Відомості Верховної Ради України. 1993. № 37. С. 940.
2. Кушнір О.А. Українсько-литовські відносини: сучасний стан та перспективи розвитку. URL: <https://irbis-nbuv.gov.ua>.
3. Турияция І.А. Українсько-литовські відносини в умовах членства Литовської Республіки в ЄС та НАТО (2004–2008 рр.). *Історія*. 2012. № 4 (84). С. 24–28.
4. Сірук М. Україна і Литва: спільний «європейський знаменник» історії. URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/ukrayina-incognita/ukrayina-i-lytva-spilnyy-yevropeyskyy-znamennyk-istoriyi>.
5. *Alfredas Bumblauskas*. Vilniaus universiteto Istorijos teorijos ir kultūros istorijos katedros archyvas. *Visuotinė lietuvių enciklopedija*. URL: www.vle.lt
6. Бумблаускас А., Кіркенє Г., Черкас Б., Вацук Д., Скурвідайте Л. Епоха Вітовта в історії України: 1387–1430. – К.: Балтія-Друк, 2020. – 208 с.
7. В Україні розпочався литовський телевізійний проект «Національна експедиція». URL: www.urm.lt/ua/ua/news/v-ukran-rozpochabsaa-litobs-jkij-telebzijnij-proekt-natsonal-jna-ekspeditsaa